

7. Сенченко Н. И. Проблемы библиотечного дела в Украине: наука, образование, информатизация [Электронный ресурс] / Н. И. Сенченко. – Режим доступа: <http://www.gpntb.ru/win/inter-events/crimea98/doc1/doc6.html>. – Загл. с экрана.

УДК 027.08

*Тетяна Валеріївна Сидоренко,
викладач кафедри документознавства та інформаційних систем
відокремленого підрозділу «Миколаївська філія
Київського національного університету культури і мистецтва»,
магістр книгознавства та видавничої діяльності*

КУЛЬТУРНО-ПРОСВІТНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ БІБЛІОТЕК: ТРАДИЦІЇ ТА ВЕКТОР ЗМІН

Бібліотека кінця XX – початку XXI ст. функціонує в умовах нової соціально-культурної та соціально-комунікаційної реальності. Демократизація суспільного життя сприяла набуттю сучасною бібліотекою статусу соціального інституту, котрий повинен створювати умови для всебічного розвитку користувачів, реалізації їх творчих та інтелектуальних здібностей. Тенденція 90-х років XX ст. щодо пошуку бібліотеками свого місця, своєї відмінності, індивідуальності, форм та методів культурно-просвітницької діяльності перейшла і в XXI ст. «Сучасні бібліотеки України залишаються посередниками і провідниками в інформаційно-насиченому середовищі. Якість їхньої роботи щодо задоволення запитів, потреб залежить не просто від кількості інформації, а й від вибору зразків поведінки і розширення свідомості особистості до рівня «безмежності просторово-часового континууму»; вони є соціально-культурними організаціями...» [1].

У XX ст. використовувалися різні поняття для характеристики означеної діяльності: культурно-просвітницька робота, культурно-просвітницька діяльність, масова робота, соціокультурна діяльність.

Зазначимо, що «культурно-просвітницькою діяльністю бібліотек» ми називаємо діяльність, що направлена на формування у людей гуманістичного світогляду і культури, моральних та етичних цінностей шляхом популяризації документних ресурсів бібліотек та найкращих надбань суспільства в галузі науки, культури, мистецтва, літератури; на задоволення та розвиток культурних потреб та інтересів як окремої особистості, так і соціуму в цілому. Пріоритетним напрямком культурно-просвітницької діяльності бібліотек вважається популяризація історико-культурного надбання українського народу.

Основними напрямками культурно-просвітницької діяльності є: формування наукового світогляду та політичної культури, спрямованої на розвиток духовних засад особистості; формування загальної та професійної культури, направленої на підвищення професіоналізму, розширення знань з тієї чи іншої теми; моральне та естетичне виховання; національне виховання,

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції

народознавство, краєзнавство; виховання здорового способу життя, екологічне виховання тощо.

Змінюється спосіб освоєння культури. Творчий підхід до проведення культурно-просвітницької діяльності – свідоцтво важливості її як провідного напрямку бібліотеки, з одного боку, та готовність працівників бібліотек різних типів і видів до її трансформації, конкурентоздатності в її організації у новому форматі, з іншого боку. Отже, у сучасному суспільстві основною цінністю є оновлення, новації.

У культурно-просвітницькій діяльності бібліотек Півдня України не можна не помітити паростки нового підходу, нового змісту до її організації: оригінальні ідеї, зміна форматів діяльності, партнерські відносини, інтерактивні форми, методи і форми з обслуговування віддаленого користувача тощо. Серед низки новітніх проектів обласних універсальних бібліотек Півдня України слід поцінувати проекти «Сімейне читання 2015» (Херсонська ОУНБ), «Вихідний день – у бібліотеці» (Миколаївська ОУНБ), які допомагають підвищити імідж бібліотек, об'єднати інтереси і задовольнити потреби користувачів різного віку.

Окремо і багато можна писати про одну з основних форм культурно-просвітницької діяльності – виставки. Відомі десятки її різновидів. Віртуальна виставка, що отримали таку популярність, сьогодні готується всіма бібліотеками. І все ж таки, вона постійно видозмінюється. Незвичайна презентація виставки – інсталяції «Книжкова фантазія» (2014 р.), організованої Миколаївською ОУНБ за участі студентів вишів м. Миколаєва (у тому числі ВП «Миколаївська філія КНУКіМ»), перетворило її на свято книги, що символізує велич книги, її важливість серед джерел інформації, що існують на землі [2].

Використання сучасних інформаційних технологій дає можливість представити інформацію яскраво, динамічно, у формі, що повинна запам'ятися надовго, бо високий емоційний рівень дозволяє досягнути більшого ефекту у порівнянні з традиційними формами. До відносно нових форм можна віднести буктрейлери, до створення яких приступила більшість бібліотек Півдня України. Розміщені на сайтах бібліотек, вони мають емоційну змістовну інформацію і новітній спосіб її подання. Приміром, на сайті Херсонської ОУНБ можна переглянути 11 буктрейлерів на різні за змістом і читацьким призначенням книги: Розакова Ф. Андрей Миронов – баловень судьбы; Яроша Я. Кровава мста; Талана С. Когда ты рядом та ін.

Культурно-просвітницька діяльність в різні століття сприяла підвищенню іміджу бібліотеки через друковані каталоги, звіти про діяльність бібліотеки, популяризацію її документних ресурсів. Інтернет проект до 140-річчя заснування Херсонської ОУНБ «Ювілей моєї бібліотеки» є тому підтвердженням. В ньому представлена інформація за розділами: фотоматеріали, відео сюжети, книги – ровесники бібліотеки. Підготовлений бібліографічний огляд видань, подарованих рівно 140 років потому, серед яких: Архив князя Воронцова (1872 г.); сочинения В. Белинского; Геттнер Г.

История всеобщей литературы XVIII в; Записки Императорской Академии Наук: в 76 томах та інші [3].

Соціальне розшарування суспільства, незайнятість певної частини населення та інші фактори вплинули на формування нових читацьких категорій і відповідно їхніх соціально-культурних потреб. Певних змін зазнали і форми роботи: літературні аукціони, музично-літературні театри, театри-імпровізації в бібліотеці, інтелектуальні казино, брейн-ринги, ток-шоу, інформдіалоги, арт-паті, літературні марафони, літературні телемости, фестивалі книги, клуби за інтересами тощо. Отже, у виборі пріоритетних форм масової роботи, що наразі визначається як соціокультурна діяльність, перевага надається тим, які повною мірою можуть сприяти формуванню високорозвиненої особистості, визначати її ціннісні орієнтири, створювати умови для спілкування і креативного розвитку, виховувати інтерес до читання. Створені web – проекти для людей з особливими потребами (подається добірка найбільш цікавих подкастів, де вірші та книги читають відомі артисти або працівники бібліотеки).

Зміна суспільних і культурних орієнтирів вплинула на зміст культурно-просвітницької діяльності бібліотек. Можна відзначити всі обласні бібліотеки для дітей, обласні бібліотеки для юнацтва, централізовані бібліотечні системи Півдня України, просвітницька наповненість бібліотечної роботи яких має свій особистий характер, своє прочитання. Так, своєрідним і неповторним проектом є проект Миколаївської обласної бібліотеки для юнацтва «Читання між боями» (ідея та організація директора бібліотеки Н. В. Ткаченко). Проект єднає молодих людей для рекомендації книги для читання, що започаткував боєць АТО, який в перервах між боями читав електронні книги і на кожен прочитану давав рекомендації. До проекту підключаються і студенти – майбутні бібліотекарі.

В умовах демократизації та інформатизації суспільства, зміни ціннісних орієнтацій груп населення, зокрема молоді, основним критерієм оцінки діяльності бібліотек залишається якість обслуговування користувачів, задоволення їх інформаційних потреб. Культурно-просвітницька діяльність бібліотек сприяє активному залученню різних соціальних груп населення до створення, збереження, засвоєння, розповсюдження цінностей та надбань культури. Культурно-просвітницька діяльність, оформлена сучасними методами і формами, залишається ефективною технологією соціокомунікативного процесу.

Автором здійснена спроба створення моделі культурно-просвітницької діяльності бібліотек. Концептуальна модель – це абстрактна модель, що визначає структуру модельованої системи, властивості її елементів і причинно-наслідкові зв'язки, властиві системі і суттєві для досягнення мети моделювання[5]. В моделі культурно-просвітницької діяльності бібліотеки відзначено, що дана діяльність забезпечується такими соціальними функціями бібліотеки як: документно-комунікаційною, що реалізується через доступ до ресурсів, каталогів, випуск інформаційної продукції; меморіальною

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції

і кумулятивною; освітньою, а також культурною та дозвіллевою. У моделі можуть бути визначені такі основні блоки: когнітивний, організаційний, діагностичний, інтерактивний. Кожен з блоків має своє наповнення, пов'язане зі зміною вектора культурно-просвітницької діяльності.

Популяризуючи документні ресурси, що накопичують досягнення людства, бібліотека сприяє поширенню знань у суспільстві й поступальному розвитку суспільства, виступаючи культурно-цивілізаційною інституцією [6].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Ільганаєва В. О. Місія бібліотеки в комунікаційному просторі сучасності / В. О. Ільганаєва // Библиотека ВУЗа на новом этапе социальных коммуникаций : материалы междунар. науч.-практ. конф. – Донецьк, 2010. – С. 10–15.
2. Миколаївська обласна універсальна наукова бібліотека ім. О. Гмирьова [офіц. сайт]. – Режим доступу: <http://www.reglibrary.mk.ua/>. – Назва з екрана.
3. Херсонська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Олеса Гончара [офіц. сайт]. – Режим доступу: <http://lib.kherson.ua/>. – Назва з екрана.
4. Миколаївська обласна бібліотека для юнацтва [офіц. сайт]. – Режим доступу: <http://unbib.mk.ua/>. – Назва з екрана.
5. Концептуальна модель [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%94%D0%97%D0%9B%D0%9C%D0%9E%D0%9F%D0%A0%D0%A1%D0%A2%D0%A3%D0%A4%D0%A5%D0%A6%D0%A7%D0%A8%D0%A9%D0%AA%D0%AB%D0%AC%D0%AD%D0%AE%D0%AF%D0%B0%D0%B1%D0%B2%D0%B3%D0%B4%D0%B5%D0%B6%D0%B7%D0%B8%D0%B9%D0%BA%D0%BB%D0%BC%D0%BD%D0%BE%D0%BF%D0%D0%D0%D1%D1%D2%D1%D3%D1%D4%D1%D5%D1%D6%D1%D7%D1%D8%D1%D9%D1%DA%D1%DB%D1%DC%D1%DD%D1%DE%D1%DF%D2%D3%D2%D4%D2%D5%D2%D6%D2%D7%D2%D8%D2%D9%D2%DA%D2%DB%D2%DC%D2%DD%D2%DE%D2%DF%D3%D4%D3%D6%D3%D7%D3%D8%D3%D9%D3%DA%D3%DB%D3%DC%D3%DD%D3%DE%D3%DF%D4%D5%D4%D7%D4%D8%D4%D9%D4%DA%D4%DB%D4%DC%D4%DD%D4%DE%D4%DF%D5%D6%D5%D8%D5%D9%D5%DA%D5%DB%D5%DC%D5%DD%D5%DE%D5%DF%D6%D7%D6%D9%D6%DA%D6%DB%D6%DC%D6%DD%D6%DE%D6%DF%D7%D8%D7%DA%D7%DB%D7%DC%D7%DD%D7%DE%D7%DF%D8%D9%D8%DA%D8%DB%D8%DC%D8%DD%D8%DE%D8%DF%D9%DA%D9%DB%D9%DC%D9%DD%D9%DE%D9%DF%EA%EB%EC%ED%EE%EF%F0%F1%F2%F3%F4%F5%F6%F7%F8%F9%FA%FB%FC%FD%FE%FF](http://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%94%D0%97%D0%9B%D0%9C%D0%9E%D0%9F%D0%A0%D0%A1%D0%A2%D0%A3%D0%A4%D0%A5%D0%A6%D0%A7%D0%A8%D0%A9%D0%AA%D0%AB%D0%AC%D0%AD%D0%AE%D0%AF%D0%B0%D0%B1%D0%B2%D0%B3%D0%B4%D0%B5%D0%B6%D0%B7%D0%B8%D0%B9%D0%BA%D0%BB%D0%BC%D0%BD%D0%BE%D0%BF%D0%C0%D0%C1%D0%C2%D0%C3%D0%C4%D0%C5%D0%C6%D0%C7%D0%C8%D0%C9%D0%CA%D0%CB%D0%CC%D0%CD%D0%CE%D0%CF%D0%D0%D0%D1%D1%D2%D1%D3%D1%D4%D1%D5%D1%D6%D1%D7%D1%D8%D1%D9%D1%DA%D1%DB%D1%DC%D1%DD%D1%DE%D1%DF%D2%D3%D2%D4%D2%D5%D2%D6%D2%D7%D2%D8%D2%D9%D2%DA%D2%DB%D2%DC%D2%DD%D2%DE%D2%DF%D3%D4%D3%D6%D3%D7%D3%D8%D3%D9%D3%DA%D3%DB%D3%DC%D3%DD%D3%DE%D3%DF%D4%D5%D4%D7%D4%D8%D4%D9%D4%DA%D4%DB%D4%DC%D4%DD%D4%DE%D4%DF%D5%D6%D5%D8%D5%D9%D5%DA%D5%DB%D5%DC%D5%DD%D5%DE%D5%DF%D6%D7%D6%D9%D6%DA%D6%DB%D6%DC%D6%DD%D6%DE%D6%DF%D7%D8%D7%DA%D7%DB%D7%DC%D7%DD%D7%DE%D7%DF%D8%D9%D8%DA%D8%DB%D8%DC%D8%DD%D8%DE%D8%DF%D9%DA%D9%DB%D9%DC%D9%DD%D9%DE%D9%DF%EA%EB%EC%ED%EE%EF%F0%F1%F2%F3%F4%F5%F6%F7%F8%F9%FA%FB%FC%FD%FE%FF%EA%EB%EC%ED%EE%EF%F0%F1%F2%F3%F4%F5%F6%F7%F8%F9%FA%FB%FC%FD%FE%FF). – Назва з екрана.
6. Азнакаєва Е. М. Філософські концепції інституціоналізації бібліотек [Електронний ресурс] / Е. М. Азнакаєва. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vnau_f_2013_1_36.pdf. – Назва з екрана.

УДК 7.091.8:316.647.6(=161.2)''196/198'']:017

*Леся В'ячеславівна Смирна,
кандидат мистецтвознавства, старший науковий співробітник,
начальник відділу міжнародних наукових зв'язків НАМ України,
науковий співробітник Інституту проблем сучасного мистецтва*

КНИЖКОВА ПРОДУКЦІЯ У ВИСТАВКОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ТВОРЧОСТІ УКРАЇНСЬКИХ ХУДОЖНИКІВ-НОНКОНФОРМІСТІВ 60-80 РР. ХХ СТОЛІТТЯ:ВІДКРИТТЯ СВІТОВІ

Незважаючи на сталість стереотипів, які сформували уявлення західного світу про радянське неконформістське мистецтво як «етнічне», периферійне, виставкова діяльність українських митців-неконформістів за кордоном була доволі активною. Масштабні виставки представляли широку палітру мистецтва в Галереї Гросвенор, Музеї сучасного мистецтва в Нью-Йорку, Інституті Сучасного мистецтва в Лондоні, Музеї Гренобля, в Турксі і Лавалі, Палаці Конгресів у Парижі, Галереї Кіріко в Римі, у Флоренції, Амстердамі, Лугано, Копенгагені, Берліні, Лос-Анджелесі. Виставка в Пале-